

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ГИШҮҮНИЙ
АСУУЛГА

14201 Улаанбаатар хот, Сүхбаатар дүүрэг,
Их эзэн Чингис хааны нэрэмжит талбай 1,
Төрийн ордон, Утас: 26-70-16, Факс: 32-70-16
E-mail: stategreathural@parliament.mn
<http://www.parliament.mn>

2018.12.24 № 47

Асуулга тавих тухай

Монгол улсын эдийн засгийн өсөлт 2018 оны эхний хагас жилийн байдлаар 6.1 хувьд хүрснийг Засгийн газрын гавъяа мэтээр иргэдэд ойлгуулахыг чармайн элдвээр сурталчилж байна. Бодит байдал дээр дэлхийн зах зээл дээрх түүхий эдийн үнэ ханш нэмэгдэж, уул уурхайн бүтээгдэхүүн эрэлттэй байгаа нь Монгол Улсын эдийн засагт сэргэлт авчирсан гэдэгтэй ОУВС, Дэлхийн банк ч санал нэг байгааг тэдний гаргасан тайлангуудаас харж болно. Мөн олон улсын санхүүгийн байгууллага, донор орнуудаас их хэмжээний валют манай эдийн засагт урсан орж ирж байгаа. Зөвхөн Өргөтгөсөн санхүүжилтийн хөтөлбөрийн хүрээнд 2017 онд 728 сая ам.доллар, 2018 оны сүүлээр 836 сая ам.доллар орж ирэх учиртай. Эдийн засгийн ийм таатай нөхцөл Монгол улсын түүхэнд гарч байгаагүй гэдэгтэй хэн ч маргахгүй биз ээ.

Гэвч 2018 он гарснаар шатахууны жижиглэнгийн үнэ таван удаа нэмэгдэж, ам.долларын эсрэг төгрөгийн ханш эрчимтэй суларч, Монголбанк хэдийгээр 1.4 тэрбум ам.долларын интервенц хийсэн боловч төгрөгийн ханшийн огцом хэлбэлзлийг бууруулж чадахгүй хяналтаа бүрэн алдаад байна. Шатахууны үнэ нэмэгдэж, төгрөгийн ханш суларч байгаа нь өргөн хэрэглээний бараа, бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний үнэнд шууд нөлөөлж, өдөр хоногоо залгуулж буй иргэдэд туйлын хүндээр тусч эхэлжээ.

Иймд Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуулийн 7 дугаар зүйлийн 7.1.13, 33 дугаар зүйлийн 33.1.2 дахь заалтуудыг тус тус үндэслэн Монгол Улсын Ерөнхий сайд Танд дараах асуулгыг тавьж байна. Үүнд:

1. Дэлхийн зах зээл дээрх нүүрс, зэсийн үнэ ханш огцом унасан 2012 онд АН-ын Засгийн газар бонд босгон иргэдээ байртай, компаниудаа үйлдвэртэй, улсаа дэд бүтэцтэй болгож, нийт эдийн засагтаа Монголдоо үлдэх, ирээдүйд ашиг, үр өгөөжөө өгөх өмч хөрөнгө, хуримтлал бий болгож чадсан билээ. Бид 4 жил хүрэхгүй хугацаанд 86 мянган өрх шинээр байранд оруулж, 96 мянган ажлын байр бүхий барилгын салбар, бусад олон дагавар салбаруудын өсөлтийг дэмжин ажилласан. Мөн 3,405 км хатуу хучилттай зам барьж, нийт хатуу хучилттай замаа 2.2 дахин өсгөж чадлаа. Эрчим хүчний үйлдвэрлэл 25 хувь өсөж, уг салбар анх удаа ашигтай ажилласан байдаг. Гэтэл МАН 2016 онд УИХ дахь олонхи болж, мөрийн хөтөлбөрөө хэрэгжүүлж эхлээд 2,6 жил өнгөрөхөд Монгол улсын нийт өрийг 4 тэрбум ам.доллар, Засгийн газрын өрийг 4 их наяд 471 тэрбум төгрөг, 1 долоо хоногтой Төв банкны үнэт цаасыг 4 их наяд 554 тэрбум төгрөгөөр тус тус нэмжээ. Энэ нь тухайн үеийн Чингис бондоос даруй 4-5 дахин их хөрөнгө бөгөөд ийм их хэмжээний

0000000139

санхүүжилтээр ямар бүтээн байгуулалт хийж, хэчнээн иргэнээ шинээр орон сууцанд оруулж, хэдэн километр зам тавьж, хэдэн хүнийг ажлын байраар хангасан талаар дэлгэрэнгүй тайлан ирүүлнэ үү?

2. 2016 оны 6 дугаар сартай харьцуулахад ам.долларын ханш 685 төгрөгөөр суларч, АИ-92 бензин 350 төгрөгөөр, А-95 бензин 430 төгрөгөөр, А-80 бензин 375 төгрөгөөр, дизель түлш 736 төгрөгөөр тус тус нэмэгджээ. Энэхүү валютын өсөлт, шатахууны үнийн нэмэгдэл ард түмний амьдралд хэрхэн нөлөөлж буй талаар судалгаа гаргасан эсэх талаар. Таны удирдаж буй Засгийн газар энэ бүхэнд ямар арга хэмжээ авахаар төлөвлөж байгаа талаар;

3. Хэрэглээний үнийн индексээр илэрхийлсэн инфляц 2018 оны 11 дүгээр сарын байдлаар улсын хэмжээнд 8.1 хувь, Улаанбаатар хотод 9.3 хувьд хүрж нэмэгджээ. Энэ нь бага, дунд орлоготой иргэдийн амьдралд хэрхэн нөлөөлж буй талаар судалгаа гаргасан уу? Хэрэглээний бараа, үйлчилгээний үнэ 2018 оны 11 дүгээр сарын байдлаар 7.5 хувиар, өмнөх оны мөн үеэс 8.1 хувиар өссөн. Тухайлбал, манай хүнсний гол хэрэглээ махны үнийг Нийслэлийн статистикийн мэдээллээс харвал, 2018 оны 12 дугаар сарын 12-ны өдрийн байдлаар хонины ястай мах өмнөх долоо хоногтой харьцуулахад килограмм нь 3.77 хувь буюу 244 төгрөгөөр, үхрийн ястай мах 8.6 хувь буюу 633 төгрөгөөр, үхрийн цул мах 11.66 хувь буюу 1,067 төгрөгөөр, ямааны мах 10.2 хувиар буюу 500 төгрөгөөр тус тус нэмэгджээ.

Ийнхүү ганц долоо хоногт кг махны үнэ 244-1067 төгрөгөөр нэмэгдлээ. Гурилын үнэ өмнөх сараас бүгд 0.6-5.0 хувиар, цагаан будааны үнэ өмнөх сараас 16.4 хувиар өссөн байна. Тиймээс бага, дунд орлоготой иргэдээ үнийн өсөлтөөс хамгаалах бодлого хэрэгжүүлэх үү?

4. Хүний хамгийн үнэт эрдэнэ нь эрүүл мэнд юм. Хүн, амьтны эрүүл явах үндэс бол цэвэр агаараар амьсгалах явдал юм. Улаанбаатарын утаа Дэлхийн Эрүүл Мэндийн Байгууллагын агаарын чанарын стандартуудаас 10-35 дахин хол давсан гэдгийг Дэлхийн Банк сануулж байгаа. Гэр хорооллын хүүхдүүдийн 30 хувь нь сүрьеэгийн далд халдвар тээж, 1-5 насны хүүхдийн уушги хамгийн их гэмтэж байгаа. Харин жирэмсэн эхчүүдийн 20-27 хувь нь эрт болон хожуу үеийн хордлоготой, хотын хүн амын 23-24 хувь нь амьсгалын замын өвчлөлтэй байгаа. Иймд агаарын бохирдол нийслэлийн иргэдийн эрүүл мэндэд ямар нөлөө үзүүлж байгаа талаар гаргасан тооцоо, судалгаа байна уу? Хэрэв байгаа бол Засгийн газар ямар арга хэмжээ авч, хор нөлөөг хэдэн хувьд хүртэл бууруулахаар төлөвлөж байна вэ?

5. Улсын төсөвт төрийн албан хаагчдын цалинг 8-30 хүртэл хувиар нэмэгдүүлэхээр шийдвэрлэсэн ч өрсөөд инфляцид "идүүлчихлээ". Мөн валютын ханшийн өсөлт, шатахууны үнийн нэмэгдэл зэргийг тооцвол иргэдийн орлого асар их хэмжээнд буурлаа. Үүнд хамгийн ихээр нэрвэгддэг бүлэг бол бага, дунд орлоготой иргэд юм. Энэ тэгш бус байдлыг арилгах бодлого Засгийн газарт байна уу? Ард иргэдээ ажилтай, орлоготой байлгах төлөвлөсөн тодорхой ямар ажил байна вэ?

6. Улсын нэгдсэн төсвийн статистик дүнгээс харвал 2015 оны 11 дүгээр сард төсвийн орлого 5 их наяд 30 тэрбум, 2016 оны 11 дүгээр сард 5 их наяд 59 тэрбум төгрөг байжээ. Харин 2018 оны 11 сард 8 их наяд 228 тэрбум болж, даруй 3 их наяд 200 тэрбум төгрөгөөр нэмэгдсэн байна. Энэ их хөрөнгөөр иргэдийнхээ амьдралд бодит тус дэм болох ямар бодлого хэрэгжүүлж, ямар арга хэмжээ авч хэрэгжүүлсэн талаараа тайлангаа ирүүлнэ үү?

7. Экспортын орлого огцом өссөн, гадаад валютын зээл их хэмжээгээр орж ирсэн, аливаа гаднын эдийн засгийн хориг байхгүй, эдийн засаг нь өсөлттэй, улс төрийн элдэв сонгуульгүй, дэд бүтцийн бүтээн байгуулалтгүй байхад Монгол улсын өр нэмэгдэж, валютын ханшаа алдаж, инфляц нэмэгдсэн учир шалтгаанаа тайлбарлана уу?

Асуулгын хариуг Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуулийн 33 дугаар зүйлийн 33.3 дахь хэсэгт заасан хугацаанд бичгээр ирүүлж, Улсын Их Хурлын чуулганы нэгдсэн хуралдаанаар хэлэлцүүлэхийг Танаас хүсье.

Хүндэтгэсэн,

УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН
ГИШҮҮН

С. ЭРДЭНЭ